

Határozatok Tára

GIOVANNI PITRUZZELLA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2023. április 20.¹

C-374/22. sz. ügy

XXX

kontra

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides

(a Conseil d'État [államtanács, Belgium] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Kiskorú gyermek menekült – 2011/95/EU irányelv – Az apa által benyújtott, származékos nemzetközi védelem iránti kérelem – Elutasítás – 23. cikk – A családtagok számára biztosított előnyökhöz való hozzáférés feltételei – Meghatározás – Arra vonatkozó követelmény, hogy a menekült családját a származási országban alapították – Közvetlen hatály – Az Európai Unió Alapjogi Chartája – 7., 18. és 24. cikk – Egyenlő bánásmód – A nemzetközi védelem hatékonysága – A család egységének fenntartása”

1. „A menekültek és az őket védeni kívánó személyek számára a család egységéhez való jog magában foglalja a menedékjogot nyújtó valamely országban történő családjegyesítéshez való jogot, mivel a menekültek nem tudnak biztonságosan visszatérni származási országukba abból a célból, hogy ott éljenek a családi élethez való joggal. A menekült családjának egysége egyszerre jog és humanitárius alapelv; emellett alapvető védelmi keretet jelent és a menekültek számára a tartós megoldások sikerének fontos feltétele, így hozzájárul ahhoz, hogy biztosítsák számukra a normális élet látszatának helyreállítását”.² A jelen ügyben felmerülő egyik alapvető kérdés az, hogy biztosítható-e ez a jog kizárólag azon menekült családok számára, amelyeket a származási államban alapítottak.

2. Ez több szempontból is kényes kérdés. Először is, mivel ez a korlátozás az uniós jogalkotó kifejezett döntéséből látszik következni. Továbbá amiatt is, mivel a menekültekre alkalmazandó uniós szabályozás folyamatosan ingadozik az – általuk követett migrációs útvonalak következtében különösen sérülékeny – menekültek számára biztosítandó alapvető garanciák meghatározása és a tagállamoknak a migrációs áramlások korlátozására irányuló szándéka között.³ Ez a helyzet végül amiatt is, mivel az alapeljárás sajátosságai a lakóhely elhagyása és a menekült jogállás közötti, lényeginek vélt kapcsolat meghaladásához vezethetnek, mivel a gyermekek, akik menekült jogállásban részesültek, Belgiumban születtek, olyan szülőktől, akik e tagállamban találkoztak.

¹ Eredeti nyelv: francia.

² Jastram, K., Newland, K., „L'unité de la famille et la protection des réfugiés” in: Feller, E., Türk, V. Nicholson, F. (szerk.), *La protection des réfugiés en droit international*, Larcier, 2008, 623. o.

³ Az alapvető jogok védelme és a migrációs politika követelményei összeegyeztetésének szükségességéről lásd például: EJEB, 2006. október 12., Mubilanzila Mayeka és Kaniki Mitunga kontra Belgium, CE:ECHR:2006:1012JUD001317803, 81. §.

I. Jogi háttér

A. A 2011/95/EU irányelv

3. A harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU tanácsi és parlamenti irányelv⁴ (18) és (19) preambulumbekzdésének szövege a következő:

„(18) Ezen irányelv végrehajtása során a tagállamoknak figyelembe kell venniük »a gyermek mindenekfelett álló érdekét«, összhangban az Egyesült Nemzetek 1989. évi, a gyermek jogairól szóló egyezményével. A mindenek felett álló érdekének vizsgálatakor a tagállamoknak megfelelően tekintetbe kell venniük különösen a család egységének elvét, a kiskorú jólétét és szociális fejlődését, a személyi biztonságát érintő megfontolásokat, valamint a kiskorú véleményét életkorának és érettségi fokának megfelelően.

(19) Ki kell terjeszteni a családtag fogalmát, figyelembe véve az eltartotti viszony különféle sajátos körülményeit, valamint a gyermek mindenek felett álló érdekének szentelendő külön figyelmet.”

4. A 2011/95 irányelv (38) preambulumbekzdése kifejti, hogy „[a]z ezen irányelvben foglalt jogosultságokról történő döntéshozatal során a tagállamoknak kellő figyelemmel kell lenniük a gyermek mindenek felett álló érdekére és azon közeli hozzátartozók nemzetközi védelemben részesülő személytől való egyedi függőségi helyzetére, akik már a tagállamban tartózkodnak, és nem családtagjai a nemzetközi védelemben részesülő személynek. Kivételes körülmények fennállása esetén, ha a nemzetközi védelemben részesülő személy közeli hozzátartozója házas kiskorú, akit azonban nem kísér házastársa, a tagállamok tekinthetik úgy, hogy a kiskorú mindenek felett álló érdekei ahhoz fűződnek, hogy az eredeti családjával maradjon.”

5. A 2011/95 irányelv „Fogalommeghatározások” című 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában az alábbi fogalommeghatározások alkalmazandók:

[...]

j) »családtag«: a nemzetközi védelemben részesülő személy alábbi olyan családtagjai, akik a nemzetközi védelem iránti kérelemmel összefüggésben a kérdéses tagállamban tartózkodnak, amennyiben a családi kötelék már a származási országban is fennállt:

- a nemzetközi védelemben részesülő személy házastársa vagy nőtlen/hajadon élettársa, amennyiben az érintett tagállam harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozó jogszabályai vagy gyakorlata az élettársakat a házaspárokhoz hasonló módon kezeli,
- az első franciabekezdésben említett párok, valamint a nemzetközi védelemben részesülő személy kiskorú, nem házas gyermekei, függetlenül attól, hogy házasságban vagy házasságon kívül születtek, vagy nemzeti jogszabályok értelmében örökbe fogadták őket,

⁴ HL 2011. L 337., 9. o.; helyesbítések: HL 2017. L 167., 58. o.; HL 2019. L 19., 20. o.

- amennyiben a nemzetközi védelemben részesülő személy kiskorú és nem házas, az apja, az anyja vagy az érte jogszabály vagy az érintett tagállam gyakorlata alapján felelős egyéb felnőtt”.

6. A 2011/95 irányelv „Kedvezőbb elbírálás elve” című 3. cikke úgy rendelkezik, hogy „[a] tagállamok kedvezőbb szabályokat vezethetnek be, illetve tarthatnak fenn annak meghatározására, hogy ki minősül menekültnek, illetve kiegészítő védelemre jogosult személynek, valamint a nemzetközi védelem tartalmának meghatározására, amennyiben e vonatkozó szabályok összeegyeztethetők ezen irányelvvvel”.

7. A 2011/95 irányelv „A nemzetközi védelem tartalma” című VII. fejezetében szereplő 20. cikkének (5) bekezdése pontosítja, hogy „[e] fejezet kiskorúakat érintő rendelkezéseinek végrehajtása során a tagállamoknak mindenek előtt a gyermek mindenek felett álló érdekét kell szem előtt tartaniuk”.

8. Ugyanezen irányelv 23. cikke, amely szintén e VII. fejezetbe tartozik, „A család egységének fenntartása” címet viseli. Ennek szövege a következő:

„(1) A tagállamok biztosítják a család egységének fenntarthatóságát.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy a nemzetközi védelemben részesülő személy azon családtagjai, akik személyükben nem jogosultak ilyen védelemre, a nemzeti eljárásokkal összhangban igényelhessék a 24–35. cikkben említett ellátásokat [helyesen: előnyöket], amennyiben mindez összeegyeztethető a családtag személyes jogállásával.

(3) Az (1) és (2) bekezdés nem alkalmazható, amennyiben a családtagot a III. és V. fejezet alapján kizárták, vagy ki kell zárni a nemzetközi védelemből.

(4) Az (1) és (2) bekezdés ellenére, a tagállamok nemzetbiztonsági vagy közrendi okokból megtagadhatják, korlátozhatják vagy visszavonhatják az azokban említett ellátásokat [helyesen: előnyöket].

(5) A tagállamok határozhatnak úgy, hogy e cikk azon egyéb közeli hozzátartozókra is alkalmazandó, akik a származási ország elhagyásának időpontjában a családdal együtt éltek, és akik ezen időpontban teljes mértékben vagy nagy részben a nemzetközi védelemben részesülő személy eltartottjai voltak.”

9. A 2011/95 irányelv 24–35. cikke felsorolja a tartózkodáshoz való joggal, a munkavállaláshoz való hozzáféréssel, az oktatáshoz való hozzáféréssel és a képezések elismertetésére alkalmazott eljárásokhoz történő hozzáféréssel, a szociális védelemmel, az egészségügyi ellátással, a kísérő nélküli kiskorúakkal, a lakhatás elősegítésével, a tagállamon belüli mozgásszabadsággal, az integrációt elősegítő intézkedésekhez való hozzáféréssel és végül a hazatelepüléssel kapcsolatos előnyöket.

B. A belga jog

10. A többek között a 2011. július 8-i törvénnyel módosított loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (a külföldiek beutazásáról, tartózkodásáról, letelepedéséről és kiutasításáról szóló, 1980. december 15-i törvény, a

továbbiakban: 1980. évi módosított törvény)⁵ I. címének („Általános rendelkezések”) III. fejezetében („Három hónapot meghaladó tartózkodás”) szereplő 9bis cikk a következőképpen rendelkezik:

„(1) Kivételes körülmények esetén, és feltéve, hogy a külföldi rendelkezik személyazonosító okmánnyal, a tartózkodási engedélyt a külföldi a tartózkodási helye szerinti polgármesteri hivatalnál is kérheti, a polgármesteri hivatal pedig továbbítja azt a miniszternek vagy megbízottjának. Ha a miniszter vagy megbízottja megadja a tartózkodási engedélyt, azt Belgiumban állítják ki.

Az a feltétel, hogy a külföldi személy rendelkezzen személyazonosító okmánnyal, nem alkalmazható:

- arra a menedékkérőre, akinek a menedékjog iránti kérelme tárgyában nem született jogerős határozat, vagy aki elfogadhatónak nyilvánított közigazgatási felülvizsgálati kérelmet nyújtott be [...];
- arra a külföldire, aki hitelt érdemlően bizonyítja, hogy Belgiumban nem tudja megszerezni az előírt személyazonosító okmányt.

(2) A kérelemben szereplő egyéb információk sérelme nélkül kivételes körülményként nem vehetők figyelembe és elfogadhatatlannak kell nyilvánítani:

- 1° azokat az információkat, amelyekre az 50., 50bis, 50ter és 51. cikk szerinti menedékjog iránti kérelem alátámasztása érdekében már hivatkoztak, és amelyeket a menekültügyi szervek elutasítottak, kivéve azokat az információkat, amelyeket azért utasítottak el, mert nem tartoznak a Genfi Egyezmény 48/3. cikkben meghatározottak szerinti kritériumai, illetve a kiegészítő védelemmel kapcsolatban a 48/4. cikkben meghatározott kritériumok körébe, vagy mert nem tartoznak e szervek hatáskörébe;
- 2° azokat az információkat, amelyekre az 50., 50bis, 50ter és 51. cikk szerinti menedékjog iránti kérelem elbírálására irányuló eljárás során hivatkozni kellett volna, amennyiben azok az eljárás befejezése előtt fennálltak és a külföldi előtt ismertek voltak;
- 3° a Királyságban való tartózkodás engedélyezése iránti korábbi kérelem keretében már hivatkozott információkat, kivéve az előírt személyazonosító okmányok hiánya vagy az 1/1. cikkben említett díj meg nem fizetése vagy hiányos megfizetése miatt elfogadhatatlannak nyilvánított kérelem keretében hivatkozott információkat, valamint kivéve az olyan korábbi kérelmekben hivatkozott információkat, amelyektől elálltak;
- 4° a 9ter cikk alapján benyújtott tartózkodási engedély iránti kérelem keretében hivatkozott információkat.

(3) A Királyságban való tartózkodás engedélyezése iránti kérelmet kizárólag a polgármester vagy megbízottja által a miniszternek vagy megbízottjának továbbított utolsó kérelem alapján vizsgálják meg. Amennyiben a külföldi új kérelmet nyújt be, úgy kell tekinteni, hogy elállt a korábban benyújtott, függőben lévő kérelmekről.”

⁵ *Moniteur belge*, 1980. december 31., 14584. o.

11. Az 1980. évi módosított törvény I. címének III. fejezetében szereplő 10. cikk (1) bekezdésének 7° pontja a következőképpen rendelkezik:

„A 9. és 12. cikk rendelkezéseire is figyelemmel a következő személyek a törvény erejénél fogva három hónapnál hosszabb ideig tartózkodhatnak a Királyságban:

[...]

7° a 48/3. cikk értelmében menekültként elismert vagy kiegészítő védelemben részesülő külföldi személy apja és anyja, aki azért érkezik, hogy e személlyel éljen, amennyiben utóbbi a tizennyolcadik életévét még nem töltötte be és a törvény szerint őt felügyelő nagykorú külföldi kíséző nélkül lépett be a Királyságba, valamint a felügyeletét utóbb ilyen személy ténylegesen nem vette át, vagy őt a Királyságba történt beutazása óta egyedül hagyták. [...].”

II. Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

12. XXX guineai állampolgár. 2007-ben érkezett Belgiumba. Először nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott be, amelyet elutasítottak, majd ezt követően 2010-ben és 2011-ben két másik kérelmet is benyújtott, amelyeket a belga hatóságok vizsgálat nélkül elutasítottak. 2019. január 29-én XXX benyújtotta a nemzetközi védelem iránti negyedik kérelmét, amelynek keretében ezúttal arra hivatkozott, hogy két gyermek apja, akik 2016-ban, illetve 2018-ban születtek Belgiumban, és akik közül legalább az egyiket⁶ – az anyjukhoz hasonlóan⁷ – menekültként ismerték el. E negyedik kérelmet 2019. október 2-án elutasították mint elfogadhatatlant. 2019. október 15-én XXX keresetet indított e határozattal szemben a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) előtt, amely azt 2020. április 17-én elutasította.

13. XXX ekkor felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a kérdést előterjesztő bíróság előtt. E bíróság előtt lényegében azt állítja, hogy menekült gyermek apjaként őt a 2011/95 irányelv értelmében vett „családtagnak” kell tekinteni, és nemzetközi védelemben kell részesíteni. Az alapeljárás alperese azt állítja, hogy a 2011/95 irányelv nem ír elő a nemzetközi védelem azon családtagok számára történő megadására vonatkozó kötelezettséget, akik személyükben nem felelnek meg az ehhez szükséges feltételeknek. A 2011/95 irányelv 23. cikke csupán azt követeli meg, hogy a tagállamok megszervezzék az ezen irányelv 24–35. cikkében írt előnyökhöz való hozzáférést, ez a hozzáférés azonban bizonyos családtagokra korlátozódik, azzal a feltétellel, hogy a családot a származási államban alapították, ami XXX családja esetében nem áll fenn.

14. A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak afelől, hogy a 2011/95 irányelv arra vonatkozó kötelezettséget ír elő a tagállamok számára, hogy nemzetközi védelmi jogállást biztosítsanak a menekült családtagjai számára pusztán azon az alapon, hogy családtagok. A kérdést előterjesztő bíróság arra is keresi a választ, hogy alkalmazható-e az alapeljárás felperesére a 2011/95 irányelv 23. cikkének (2) bekezdése, noha e cikk szövegéből az tűnik ki, hogy e rendelkezés csak a nemzetközi védelemben részesülő személynek az említett irányelv 2. cikkének

⁶ Noha az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből az tűnik ki, hogy XXX két gyermeke menekült jogállással rendelkezik, XXX a Bírósághoz benyújtott írásbeli észrevételeiben jelzi, hogy csak lánya rendelkezik e jogállással. Ez a ténybeli pontatlanság nem jár következménnyel a jelen ügy elemzése szempontjából, mivel mindenesetre nem vitatott, hogy XXX-nek legalább az egyik gyermeke menekült jogállással rendelkezik. Az ügy irataiból kitűnik, hogy XXX lányát a kimetszés veszélye miatt ismerték el menekültként Belgiumban, amelynek akkor lenne kitéve, ha arra kényszerülne, hogy Guineában éljen. Amennyiben ez az elemzéshez szükségesnek bizonyul, különös figyelmet fogok fordítani e gyermek helyzetére.

⁷ Az anya guineai állampolgár. 2017-ben ismerték el menekültként Belgiumban.

j) pontjában meghatározottak szerinti családtagjaira alkalmazandó. Márpedig XXX nem felel meg ennek a meghatározásnak, mivel bár kétségtelen, hogy legalább egy menekültként elismert gyermek apja, az alapeljárás felperese nem vitatja, hogy a családot, amelyhez e gyermek tartozik, nem a származási országban, hanem Belgiumban alapították. XXX mindazonáltal azt állítja, hogy a gyermek mindenek felett álló érdeke megköveteli, hogy a „családtag” fogalmát tágan értelmezzék, *a fortiori* olyan függő eltartotti helyzet esetén, mint amilyen az XXX és gyermekei közötti kapcsolatot jellemzi. XXX ugyanis a nemzetközi védelem iránti negyedik kérelmében azt állította, hogy a gyermekek anyja súlyos pszichológiai problémákkal küzd, ezért XXX-nek kell gondoskodnia a gyermekeiről.

15. Arra az esetre, ha a Bíróság úgy ítélné meg, hogy a 2011/95 irányelv 23. cikke alkalmazandó az alapügyben szereplő helyzetre, XXX azt állítja, hogy e rendelkezést nem ültették át a belga jogba, és mivel közvetlen hatályú rendelkezésről van szó, az megköveteli, hogy XXX számára megadják a nemzetközi védelmet. A kérdést előterjesztő bíróság szerint, még ha közvetlen hatállyal bír is a 2011/95 irányelv 23. cikke, nem vonja maga után a nemzetközi védelem XXX részére történő megadását, mivel XXX nem felel meg az annak megszerzéséhez szükséges feltételeknek. Közelebbről, a 2011/95 irányelvnek a 24. cikkével összefüggésben értelmezett 23. cikke kizárólag azt teszi lehetővé, hogy XXX tartózkodási engedély megadását kérje. Ennélfogva szükségesnek tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a 2011/95 irányelv 23. cikkének esetleges közvetlen hatályára és az abból eredő következményekre vonatkozó kérdést terjesszen a Bíróság elé. Egyébiránt a kérdést előterjesztő bíróság megemlíti az alapeljárás felperesének azon érvét, amely szerint a gyermeknek a 2011/95 irányelv 20. cikkében említett mindenek felett álló érdeke, valamint a családi élet tiszteletben tartása megköveteli, hogy a 2011/95 irányelv 23. cikkét úgy értelmezzék, hogy az megköveteli, hogy a Belgiumban menekültként elismert és ott született gyermekek apja számára akkor is biztosítsák a nemzetközi védelmet, ha ő maga nem felel meg az említett védelem megszerzéséhez szükséges feltételeknek.

16. E körülmények között a Conseil d'État (államtanács, Belgium) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a [2011/95 irányelv] 2. cikkének j) pontját és 23. cikkét, hogy azok alkalmazandók a Belgiumban született és ott menekültként elismert két gyermek apjára annak ellenére, hogy a fent hivatkozott 2. cikk j) pontja pontosítja, hogy a 2011/95 irányelv akkor vonatkozik a nemzetközi védelemben részesülő személy családtagjaira »amennyiben a családi kötelék már a származási országban is fennállt«?
- 2) A[z alapeljárás felperese] által a tárgyaláson hivatkozott azon körülmény, hogy a gyermekei tőle függő eltartotti helyzete, valamint a gyermekei mindenek felett álló érdeke álláspontja szerint azt követeli meg, hogy nemzetközi védelemben részesüljön, a 2011/95 irányelv (18), (19) és (38) preambulumbekzdésére tekintettel azt vonja-e maga után, hogy a nemzetközi védelemben részesülő személy családtagjainak a 2011/95 irányelvben említett fogalmát ki kell terjeszteni a nem a származási országban alapított családra?
- 3) Ha az első két kérdésre igenlő választ kell adni, akkor közvetlen hatállyal rendelkezhet-e a 2011/95 irányelv 23. cikke, amelyet abban a tekintetben nem ültettek át a belga jogba, hogy az a Belgiumban menekültként elismert és ott született gyermekek apja számára tartózkodási engedély vagy nemzetközi védelem megadását biztosítsa?

- 4) Amennyiben igen, a 2011/95 irányelv 23. cikke – átültetés hiányában – a Belgiumban menekültként elismert és ott született gyermekek apját feljogosítja-e a[z ezen irányelv] 24–35. cikk[é]ben említett előnyök, így a tartózkodási engedély megszerzésére, amely lehetővé tenné számára, hogy jogszerűen élhessen Belgiumban a családjával, vagy a nemzetközi védelem megadására, még akkor is, ha maga az apa személyében nem felel meg a nemzetközi védelem megszerzéséhez szükséges feltételeknek?
- 5) [A 2011/95] irányelvnek az Európai Unió Alapjogi Chartája [a továbbiakban: Charta] 7., 18. és 24. cikkével, valamint az [ezen] irányelv (18), (19) és (38) preambulumbekzdésével együttesen értelmezett 23. cikkének hatékony érvényesülése megköveteli-e, hogy az a tagállam, amely nem úgy alakította a nemzeti jogát, hogy az ilyen jogállású személynek [az említett irányelv 2. cikkének j) pontja értelmében vett családtagjai, illetve azon családtagjai, akikkel az eltartotti viszony egyénileg fennáll] – amennyiben személyükben nem teljesítik ugyanezen jogállás megadásának feltételeit – igényt formálhassanak bizonyos előnyökre, elismerje a származékos menekült jogálláshoz való jogot e családtagok számára, hogy a családi egység fenntartása érdekében igényelhesék ezeket az előnyöket?
- 6) A[2011/95] irányelvnek [a Charta] 7., 18. és 24. cikkével, valamint az [ezen] irányelv (18), (19) és (38) preambulumbekzdésével együttesen értelmezett 23. cikke arra kötelezi-e azon tagállamot, amely nem úgy alakította a nemzeti jogát, hogy a menekültként elismert személy szülei élhessenek az [ezen] irányelv 24–35. cikkében felsorolt előnyökkel, hogy részükre származékos nemzetközi védelmi jogállást biztosítson annak érdekében, hogy elsődlegesen a gyermek mindenek felett álló érdekét vegyék figyelembe és hogy biztosítsák e gyermek menekült jogállásának hatékonyságát?”

III. Elemzés

A. Előzetes megjegyzések

17. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket olyan ténybeli összefüggésben terjesztették a Bíróság elé, amelyben Belgiumban született – szintén menekült anyjokkal együtt Belgiumban tartózkodó – gyermekek apjáról van szó, amely gyermekek közül legalább az egyik menekült jogállással rendelkezik, miközben egyébként nem vitatott, hogy egyrészt az így létrejött családot nem a származási államban, hanem a fogadó államban alapították, másrészt úgy tűnik, hogy az apa maga nem felel meg a nemzetközi védelemben részesüléshez szükséges feltételeknek. Az alapeljárás arra vonatkozik, hogy az apa vitatja az ilyen védelem – a származékos védelmet is beleértve – számára történő biztosításának a belga hatóságok általi megtagadását.

18. Ezenkívül a Bíróság elé terjesztett iratokból és különösen XXX írásbeli észrevételeiből kitűnik, hogy az anyát többek között a lánya kimetszéssel szembeni védelmének szükségessége alapján ismerték el menekültként, és hogy súlyos mentális egészségügyi problémákkal küzd.

19. A jelen ügy tehát azt a kérdést veti fel, hogy a 2011/95 irányelv biztosít-e ezen apa számára bármilyen védelmet vagy előnyt, amely lehetővé teszi számára, hogy menekült gyermekeivel jogszerűen Belgiumban tartózkodjon. Ez a kérdés egy változásban lévő nemzeti összefüggésben merül fel. Úgy tűnik ugyanis, hogy a Commissariat général aux réfugiés et aux apatrides (a menekültekkel és hontalanokkal foglalkozó főbiztos hivatala) 2018-ig a menekült gyermek szülője számára *automatikusan* a gyermekéhez hasonló *származékos* jogállást biztosított, a nemzetközi védelem megadásához szükséges feltételeknek e szülő esetében történő fennállásával kapcsolatos

bármilyen megfontolástól függetlenül. 2019-ben a menekültekkel és hontalanokkal foglalkozó főbiztos hivatala véget vetett ennek a gyakorlatnak. A menekült szülőjének, akitől megtagadják a nemzetközi védelmet, mivel nem teljesíti az ahhoz szükséges feltételeket, a továbbiakban az 1980. évi módosított törvény 9bis cikke alapján a tartózkodása jogszerűvé tételére irányuló, humanitárius okokon alapuló kérelmet kell benyújtania. Az alapeljárás felperese szerint erre az általános eljárásra sajátos elfogadhatósági feltételek vonatkoznak, és kevés biztosítékot tartalmaz, különösen a határidők tekintetében.

20. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések szövegében felválva szerepel a nemzetközi védelem XXX helyzetében lévő családtagok részére történő elismerésére való hivatkozás és a 2011/95 irányelv 24–35. cikkében írt előnyökhöz való hozzáférésre való hivatkozás.

21. E tekintetben először is egy pontosításra van szükség. Amint azt a Bíróság megállapította, a 2011/95 irányelv nem írja elő a menekült jogállásnak vagy a kiegészítő védelmi jogállásnak azon személy családtagjaira való származékos kiterjesztését, akinek e jogállását elismerték, és akinek a családtagjai személyükben nem felelnek meg az e jogállás elismeréséhez szükséges feltételeknek, mivel ezen irányelv 23. cikke arra vonatkozó kötelezettség előírására szorítkozik, hogy a tagállamok nemzeti jogszabályaikat olyan módon alakítsák ki, hogy az ilyen családtagok, a nemzeti eljárásokkal összhangban, és amennyiben az e családtagok személyes jogállásával összeegyeztethető, bizonyos előnyökben részesüljenek, amelyek többek között magukban foglalják a tartózkodási engedély kiállítását, a munkavállaláshoz és az oktatáshoz való hozzáférést.⁸

22. Mivel a 2011/95 irányelv 3. cikke lehetőséget biztosít a tagállamok számára arra, hogy kedvezőbb szabályokat vezessenek be annak meghatározására, hogy ki minősül menekültnek, illetve kiegészítő védelemre jogosult személynek, valamint a nemzetközi védelem tartalmának meghatározására, feltéve hogy e rendelkezések összeegyeztethetők a 2011/95 irányelvvvel, a Bíróság alapos vizsgálatot követően többek között megállapította, hogy ezen irányelvvvel nem ellentétes az, ha valamely tagállam a kedvezőbb nemzeti rendelkezések értelmében származékos jelleggel és a család egységének fenntartása céljából menekült jogállást biztosít egy olyan harmadik országbeli állampolgár kiskorú gyermeke számára, akinek e jogállását az ezen irányelvvvel bevezetett szabályozás alapján elismerték, beleértve azon esetet, amikor e gyermek az adott tagállam területén született, és másik szülője révén olyan harmadik ország állampolgárságával rendelkezik, amelynek területén nincs kitéve üldözés veszélyének, feltéve hogy e gyermekre a 2011/95 irányelv 12. cikkének (2) bekezdésében szabályozott kizáró okok egyike sem vonatkozik, és e gyermek az állampolgársága vagy a személyes jogállására jellemző valamely más elem alapján az említett tagállamban nem részesülne kedvezőbb bánásmódban annál, mint amelyet a menekült jogállás biztosítana számára.⁹ Ily módon lehetőség van a *származékos* nemzetközi védelem 2011/95 irányelv alapján történő megadására mint kedvezőbb intézkedésre, azzal a kettős feltétellel, hogy az az érintett tagállam döntéséből következik és összeegyeztethető a 2011/95 irányelv rendelkezéseivel, valamint különösen, hogy mindig összefügg a nemzetközi védelem logikájával.

23. Márpedig a Bírósághoz benyújtott iratokból kitűnik, hogy Belgiumban az XXX-éhez hasonló helyzetet illetően jelenleg nem alkalmazandó semmilyen, a 2011/95 irányelv által meghatározottnál kedvezőbb nemzeti rendelkezés vagy gyakorlat. Éppen ellenkezőleg, úgy tűnik, hogy a menekültekkel és hontalanokkal foglalkozó főbiztos hivatala véget kívánt vetni a korábbi kedvezőbb gyakorlatának.

⁸ Lásd: 2021. november 9-i Bundesrepublik Deutschland (A család egységének fenntartása) ítélet (C-91/20, EU:C:2021:898, 36. pont). Lásd még: 2018. október 4-i Ahmedbekova ítélet (C-652/16, EU:C:2018:801, 48. és 68. pont).

⁹ Lásd: 2021. november 9-i Bundesrepublik Deutschland (A család egységének fenntartása) ítélet (C-91/20, EU:C:2021:898, 62. pont).

24. E körülmények között az érintett tagállam arra irányuló szándékának hiányában, hogy kedvezőbb rendszert hozzon létre, – függetlenül attól, hogy a 2011/95 irányelv jelen ügy középpontjában álló rendelkezéseinek milyen értelmezése kerül elfogadásra – nem lesz lehetséges, hogy XXX részére *származékos jelleggel* menekült jogállást ismerjenek el.

25. Mindazonáltal, amint arra a Bíróság rámutatott, az ilyen jogállás biztosítása nem a 2011/95 irányelv által nyújtott védelem egyetlen formája, mivel ez az irányelv a nemzetközi védelemben részesülő személy családtagjai számára bizonyos *előnyökhöz való hozzáférést* is biztosít. Ennélfogva az előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé terjesztett kérdéseket úgy kell értelmezni, hogy azok annak meghatározására irányulnak, hogy XXX részesülhet-e a 2011/95 irányelv 24–35. cikkében írt valamely előnyben vagy előnyökben.

26. Egyébiránt a további érvelés céljára emlékeztetek arra, hogy a 2011/95 irányelv rendelkezéseit az állandó ítélkezési gyakorlat szerint nemcsak az irányelv általános rendszerének és céljának fényében kell értelmezni, tiszteletben tartva a Genfi Egyezményt és az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésében említett egyéb vonatkozó szerződéseket, hanem – amint az irányelv (16) preambulumbekkezdéséből kitűnik – tiszteletben kell tartani a Charta által elismert jogokat,¹⁰ és különösen a Charta 7., 18. és 24. cikkét is.

27. Ezt a követelményt folyamatosan szem előtt tartva kezdem el az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elemzését.

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első két kérdéstről

28. A Bizottsághoz hasonlóan együtt fogom vizsgálni az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első két kérdést, amelyekkel a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja meghatározni, hogy a 2011/95 irányelv 2. cikkének j) pontja és 23. cikke értelmezhető-e úgy, hogy a Belgiumban alapított családban, e tagállamban született, menekült jogállással rendelkező gyermekek harmadik országbeli állampolgár apját az említett irányelv értelmében „családtagnak” kell tekinteni. A kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a gyermeknek az apjától függő eltartotti helyzete, valamint a 2011/95 irányelv (18), (19) és (38) preambulumbekkezdésének értelmezése milyen hatással lehet az ezen irányelv értelmében vett „családtag” fogalmának értelmezésére.

29. A Bíróság következetes ítélkezési gyakorlata szerint mind az uniós jog egységes alkalmazása, mind az egyenlőség elve követelményeinek megfelelően a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést az Európai Unió egészében önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve többek között a rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját.¹¹

30. A szó szerinti értelmezés szempontjából a 2011/95 irányelv 23. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a tagállamok biztosítják a család egységének fenntarthatóságát. E cikk (2) bekezdése rögzíti, hogy ezen államok „biztosítják, hogy a nemzetközi védelemben részesülő személy azon családtagjai, akik személyükben nem jogosultak ilyen védelemre, a nemzeti eljárásokkal összhangban igényelhessék a 24–35. cikkben említett előnyöket, amennyiben mindez

¹⁰ Lásd: 2021. november 9-i Bundesrepublik Deutschland (A család egységének fenntartása) ítélet (C-91/20, EU:C:2021:898, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

¹¹ Lásd: 2022. augusztus 1-jei Bundesrepublik Deutschland (Kiskorú menekülttel való családdegysítés) ítélet (C-273/20 és C-355/20, EU:C:2022:617, 34. pont).

összeegyeztethető a családtag személyes jogállásával”. E 23. cikk (2) bekezdése hatályának meghatározásához ezért ezen irányelv 2. cikkének j) pontját kell alkalmazni, amelynek értelmében „[e]zen irányelv alkalmazásában [...] »családtag«: a nemzetközi védelemben részesülő személy alábbi olyan családtagjai, akik a nemzetközi védelem iránti kérelemmel összefüggésben a kérdéses tagállamban tartózkodnak, amennyiben a családi kötelék már a származási országban is fennállt: [...] – amennyiben a nemzetközi védelemben részesülő személy kiskorú és nem házas, az apja, az anyja vagy az érte jogszabály vagy az érintett tagállam gyakorlata alapján felelős egyéb felnőtt”.

31. A 2011/95 irányelv 2. cikke j) pontjának szövegéből tehát egyértelműen kitűnik, hogy ezen irányelv értelmében a családtagok csak akkor tekintendők családtagnak, ha a családi kötelék *már* a származási országban is *fennállt*.

32. Úgy tűnik, hogy ezt a rendszertani elemzés is megerősíti, mivel a 2011/95 irányelv 23. cikkének (5) bekezdése meghagyja a tagállamok számára annak lehetőségét, hogy úgy döntsenek, hogy e 23. cikket azon közeli hozzátartozókra is alkalmazni kell, „akik a származási ország elhagyásának időpontjában a családdal együtt éltek”.¹² Ezen irányelv (16) preambulumbekkezdése említi a menedékkérők „őket kísérő” családtagjait is.¹³

33. Ezt a szó szerinti elemzést megerősíti a teleologikus elemzés is, jóllehet nem a család egységének fenntartása a 2011/95 irányelv legfőbb célja.¹⁴ Így a Bíróság már megállapította, hogy a 2011/95 irányelv 23. cikkének célja „annak lehetővé tétele, hogy a nemzetközi védelemben részesülő személyt megillessék az e védelem által számára biztosított jogok, *fenntartva* a család egységét a fogadó tagállam területén”.¹⁵ Mivel pontosan a család egységének *fenntartásáról* van szó, a család tehát főszabály szerint a fogadó tagállamba utazás előtt fennáll,¹⁶ a már létrejött család tagjai tehát azok, akik adott esetben részesülni fognak a 2011/95 irányelv 24–35. cikkében írt előnyökben.¹⁷ A jelen ügy nehézsége abban áll, hogy a menekült gyermekek nem hagyták el lakóhelyüket.

34. Az értelmezésre vonatkozó ezen igen egyértelmű tényezőkre figyelemmel sem a menekültként elismert gyermekek és az apjuk közötti függőségi viszonyra való hivatkozás, sem a 2011/95 irányelv – önmagában kötelező erővel nem rendelkező – (18), (19) és (38) preambulumbekkezdésének értelmezése nem alkalmas arra, hogy ezt az értelmezést befolyásolja.

¹² Kiemelés tőlem.

¹³ Kiemelés tőlem.

¹⁴ Így a 2011/95 irányelv (12) preambulumbekkezdése az említett irányelv által követett legfőbb célként egyrészt annak biztosítását említi, hogy valamennyi tagállamban azonos feltételeket alkalmazzanak a nemzetközi védelemre valóban rászorulókat beazonosítására, másrészt pedig annak elősegítését, hogy e személyek valamennyi tagállamban hozzáférhessenek az ellátások egy minimális szintjéhez. Lásd még a 2011/95 irányelv 1. cikkét. Végül lásd: 2019. március 19-i Ibrahim és társai ítélet (C-297/17, C-318/17, C-319/17 és C-438/17, EU:C:2019:219, 97. pont); 2021. szeptember 9-i Bundesrepublik Deutschland (Családtag) ítélet (C-768/19, EU:C:2021:709, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

¹⁵ 2021. november 9-i Bundesrepublik Deutschland (A család egységének fenntartása) ítélet (C-91/20, EU:C:2021:898, 60. pont). Kiemelés tőlem.

¹⁶ Lásd ugyanebben az értelemben: Richard de la Tour főtanácsnok Bundesrepublik Deutschland (A család egységének fenntartása) ügyre vonatkozó indítványa (C-91/20, EU:C:2021:384, 39. pont); Pikamäe főtanácsnok Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (A család egysége – Már megadott védelem) ügyre vonatkozó indítványa (C-483/20, EU:C:2021:780, 39. pont).

¹⁷ A családegyesítési jogról szóló, 2003. szeptember 22-i 2003/86/EK tanácsi irányelv (HL 2003. L 251., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 224. o.) eleve a tágabb értelemben vett családra alkalmazandó (lásd ezen irányelv 2. cikkének d) pontját), noha az említett irányelv 9. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy ezen irányelv kifejezetten a menekültek családegyesítésére vonatkozó fejezete rendelkezéseinek alkalmazását a menekültek fogadó tagállamának területére történő beutazást megelőző családi kapcsolatokra korlátozzák.

35. Egyrészt, ami a gyermekek apjuktól függő eltartotti helyzetét illeti, az az elemzés e szakaszában nem járhat azzal a hatással, hogy módosítsa azt, amit az uniós jogalkotó egyértelműen kimondott, vagyis azt, hogy ahhoz, hogy egy család tagjait a 2011/95 irányelv 23. cikkének (2) bekezdése értelmében vett családtagoknak lehessen tekinteni, egyéb feltételek mellett az szükséges, hogy a származási államban alapított családról legyen szó. Lényegét tekintve a függő eltartotti helyzet az, ami alapvetően jellemzi minden gyermeknek a szüleivel fennálló kapcsolatát, ez azonban nem akadályozta meg az uniós jogalkotót abban, hogy a 2011/95 irányelv 23. cikkének (2) bekezdése alapján e kapcsolatot csak akkor védje, ha az a fogadó állam területére való érkezést megelőzően már létrejött. Még ha a Bíróság ítélkezési gyakorlata megköveteli is a másodlagos jog azon rendelkezéseinek tág értelmezését, amelyek célja az alapvető jogok gyakorlásának megkönnyítése, a tág értelmezés ezen követelménye nem igazolhat az említett rendelkezések szövegével ellentétes értelmezést.¹⁸

36. Másrészt, ami a 2011/95 irányelv (18) preambulumbekendését illeti, az emlékeztet arra, hogy a gyermek mindenek felett álló érdeke az az elsődleges szempont, amelynek vezérelnie kell a tagállamokat egyedi döntéshozatali eljárásaik során. Ugyanakkor ezt az érdeket az uniós jogalkotó által a 2011/95 irányelv 2. cikkének j) pontjában meghatározott korlátok között kell figyelembe venni.

37. Ami ezen irányelv (19) preambulumbekendését illeti, a „családtag” fogalma kiterjesztésének e preambulumbekendésben hivatkozott szükségességét a 2011/95 irányelv elfogadását övező történeti összefüggésben kell értelmezni. Ez az irányelv ugyanis a harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről [helyesen: feltételeire] és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló, 2004. április 29-i 2004/83/EK tanácsi irányelvet¹⁹ dolgozta át. Ez az irányelv a családtagokat szintén a származási országban már fennálló családi kötelekre hivatkozással határozta meg.²⁰ A 2011/95 irányelv (19) preambulumbekendését úgy kell értelmezni, mint a családtagokat meghatározó rendelkezés²¹ harmadik franciabekezdéssel történő kiegészítésének egyszerű magyarázatát, mivel ez a kiegészítés jelenti a „családtag” fogalmának e preambulumbekendésben hivatkozott kiterjesztését.

38. Ami a 2011/95 irányelv (38) preambulumbekendését illeti, számomra úgy tűnik, hogy az mindenekelőtt a közeli hozzátartozók nemzetközi védelemben részesülő személytől való függőségi helyzetére vonatkozik. Számomra tehát nehezen érthető, hogy az e preambulumbekendésre való hivatkozás hogyan támaszthatná alá XXX álláspontját, miközben XXX azt állítja, hogy az alapügyben szóban forgó helyzetet pontosan a menekült gyermekei tőle való függősége jellemzi, nem pedig fordítva. Kétségtelen, hogy ez a preambulumbekendés emlékeztet a tagállamok azon kötelezettségére is, hogy figyelemmel kell lenniük a gyermek mindenek felett álló érdekére, ez azonban nem alapozhat meg olyan értelmezést, amely eltérne ezen irányelv 2. cikke j) pontjának igen egyértelmű szövegétől.

39. Végül a jelen indítvány 31. pontjában javasolt értelmezés tükröződik a Bíróság ítélkezési gyakorlatában is. Így a Bíróság már megállapította, hogy a 2011/95 irányelv 24–35. cikkében említett előnyöknek a nemzetközi védelemben részesülő személy családtagjai számára történő biztosítása „három feltétel teljesülését követeli meg, amelyek először is ezen irányelv 2. cikkének

¹⁸ Szemléltetésül lásd: 2019. március 26-i SM (Az algériai kafala hatálya alá helyezett gyermek) ítélet (C-129/18, EU:C:2019:248, 53–55. pont).

¹⁹ HL 2004. L 304., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 96. o.

²⁰ Lásd a 2004/83 irányelv 2. cikkének h) pontját.

²¹ Összehasonlításként lásd a 2004/83 irányelv 2. cikkének h) pontját és a 2011/95 irányelv 2. cikkének j) pontját.

j) pontja értelmében vett családtagi minőségre vonatkoznak, másodsor arra, hogy egyénileg nem teljesülnek a nemzetközi védelem megszerzéséhez szükséges feltételek, harmadszor pedig az érintett családtag személyes jogállásával való összeegyeztethetőségre”,²² ezzel egyértelműen megerősítve a 2011/95 irányelv 23. cikkében szereplő „családtagok” fogalma és ezen irányelv – pontosan e fogalom meghatározására irányuló – 2. cikkének j) pontja közötti kapcsolatot. A Bíróság néhány hónappal korábban még egyértelműbben kimondta, hogy e két rendelkezés együttes értelmezéséből az következik, hogy „a tagállamok azon kötelezettsége, hogy [a 2011/95 irányelv 23. cikkének (2) bekezdésében említett] előnyökhöz való hozzáférésről rendelkezzenek, nem terjed ki a nemzetközi védelemben részesülő személy azon gyermekeire, akik a fogadó tagállam területén, *egy ott alapított* családban születtek”.²³

40. Így a 2011/95 irányelv 2. cikkének j) pontjával összefüggésben értelmezett 23. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a „családtag” fogalma főszabály szerint feltételezi, hogy a családi kötelék már a származási országban is fennállt.

C. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésről

41. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdést csak arra az esetre terjesztették elő, ha az első két kérdésre igenlő válasz adandó. Abban az esetben, ha a Bíróság ezt állapítaná meg, most azt kell meghatározni, hogy a 2011/95 irányelv 23. cikke közvetlen hatállyal rendelkezhet-e, mivel a kérdést előterjesztő bíróság saját felelősségére jelezte, hogy ezt a rendelkezést nem ültették át a belga jogba.

42. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy minden esetben, amikor valamely irányelv rendelkezései tartalmukat tekintve feltétel nélküliek és kellően pontosak, azokra a magánszemélyek a nemzeti bíróságok előtt az állammal szemben hivatkozhatnak, ha az elmulasztotta az adott irányelv határidőn belüli átültetését a nemzeti jogba, vagy azt helytelenül ültette át.²⁴ E vonatkozásban meg kell vizsgálni a szóban forgó rendelkezés természetét, rendszerét és kifejezéseit. Valamely uniós jogi rendelkezés egyrészt akkor feltétlen, ha olyan kötelezettséget fogalmaz meg, amely nem tartalmaz feltételt, és nem függ – a végrehajtásában vagy hatályában – az Unió intézményeinek vagy a tagállamoknak semmilyen jogi aktusától, másrészt pedig akkor kellően pontos ahhoz, hogy egy jogalany hivatkozhatson rá, és a bíróság alkalmazhassa, ha egyértelműen fogalmaz meg valamely kötelezettséget.²⁵ Ugyan valamely irányelv bizonyos mérlegelési mozgásteret hagy a tagállamok számára a végrehajtási módok elfogadása során, ezen irányelv valamely rendelkezése tekinthető feltétlennek és pontosnak, ha egyértelműen megfogalmazott és pontosan meghatározott eredménykötelezettséget ír elő a tagállamok számára, amely a benne foglalt szabály alkalmazása tekintetében semmilyen feltételtől nem függ.²⁶

²² 2022. február 22-i Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (A család egysége – Már megadott védelem) ítélet (C-483/20, EU:C:2022:103, 39. pont). Lásd még: 2021. szeptember 9-i Bundesrepublik Deutschland (Családtag) ítélet (C-768/19, EU:C:2021:709, 43. pont).

²³ 2021. november 9-i Bundesrepublik Deutschland (A család egységének fenntartása) ítélet (C-91/20, EU:C:2021:898, 37. pont). Kiemelém. Úgy tűnik, hogy a Bíróság soha nem kérdőjelezte meg az arra vonatkozó feltételt, hogy a családi köteléknek a származási országban fenn kell állnia, lásd például: 2021. szeptember 9-i Bundesrepublik Deutschland (Családtag) ítélet (C-768/19, EU:C:2021:709, 32., 43. és 54. pont).

²⁴ Lásd: 2022. március 8-i Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Közvetlen hatály) ítélet (C-205/20, EU:C:2022:168, 17. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

²⁵ Lásd: 2022. március 8-i Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Közvetlen hatály) ítélet (C-205/20, EU:C:2022:168, 18. pont).

²⁶ Lásd: 2022. március 8-i Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Közvetlen hatály) ítélet (C-205/20, EU:C:2022:168, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

43. Most azt kell tehát megvizsgálni, hogy az 2011/95 irányelv 23. cikke a tartalma alapján feltétlennek és kellően pontosnak tűnik-e ahhoz, hogy valamely magánszemély a tagállammal szemben ezen állam bíróságai előtt hivatkozhatson rá.

44. E harmadik kérdés szövege a 2011/95 irányelv 23. cikke különböző részeinek megkülönböztetése nélkül e cikk egészére vonatkozik. Mivel XXX helyzete nem tartozik a 2011/95 irányelv 23. cikke (5) bekezdésének hatálya alá, ezt a bekezdést eleve kizárom a jelen elemzés köréből.

45. Ami e 23. cikk (1) bekezdését illeti, amely szerint „[a] tagállamok biztosítják a család egységének fenntarthatóságát”, véleményem szerint az nem rendelkezik a közvetlen hatály elismeréséhez elengedhetetlen jellemzőkkel. A Bizottsághoz hasonlóan²⁷ úgy vélem, hogy e rendelkezés megfogalmazása túlságosan általános ahhoz, hogy a jelen indítvány 42. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat értelmében „kellően pontosnak” lehessen tekinteni.²⁸

46. A 2011/95 irányelv 23. cikkének belső logikájából kitűnik, hogy e cikk (2) bekezdése pontosítja, hogy mi várható el a tagállamoktól a nemzetközi védelemben részesülő személyek és az ezen irányelvben meghatározott családtagjaik által alkotott család egységének védelmére. E bekezdés előírja, hogy azon családtagok, „akik személyükben nem jogosultak ilyen védelemre, a nemzeti eljárásokkal összhangban igényelhessék a 24–35. cikkben említett előnyöket, amennyiben mindez összeegyeztethető a családtag személyes jogállásával”.

47. E (2) bekezdés a tagállamokat terhelő, arra vonatkozó kötelezettséget rögzít – véleményem szerint egyértelműen –, hogy szervezzék meg a családtagoknak a 2011/95 irányelv 24–35. cikkében említett előnyökhöz való *hozzáférését*. Az ezen irányelv 23. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartozó családtagoknak így lehetősége kell, hogy legyen arra, hogy az e célból szervezett nemzeti eljárások szerint tartózkodási engedélyt (24. cikk), úti okmányokat (25. cikk), a munkavállaláshoz (26. cikk), az oktatáshoz (27. cikk) és a képzések elismertetésére alkalmazott eljárásokhoz való hozzáférést (28. cikk), szociális védelmet (29. cikk), egészségügyi ellátást (30. cikk), a kísérő nélküli kiskorúak védelmére irányuló intézkedéseket (31. cikk), lakhatást (32. cikk), a fogadó tagállamon belüli mozgásszabadságot (33. cikk), az integrációt elősegítő intézkedéseket (34. cikk) és a hazatelepüléshez nyújtott támogatást (35. cikk) igényeljenek.

48. Ezzel szemben felhozható egyrészt az, hogy a 2011/95 irányelv 23. cikkének (2) bekezdése által előírt kötelezettségek nem csupán annak olvasatából erednek, mivel e rendelkezés szövegét szükségképpen az ugyanezen irányelv 24–35. cikkében foglalt jogok egyikével együtt kell olvasni, másrészt pedig, hogy maga e szöveg, amennyiben a személyi hatályát illetően bizonyos korlátozásokat állapít meg, megfosztja az említett rendelkezést a közvetlen hatály elismeréséhez szükséges feltétlen jellegétől.

49. Ami az első kifogást illeti, a 2011/95 irányelv 23. cikkének (2) bekezdése nem írja elő az ezen irányelv 24–35. cikkében felsorolt előnyökhöz való automatikus hozzáférést, hanem azt követeli meg, hogy az arra jogosult családtagoknak lehetőséget biztosítsanak bizonyos előnyök

²⁷ Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első két kérdésre javasolt válasza tekintettel a belga kormány szerint e harmadik kérdésre nem szükséges választ adni.

²⁸ Bár a Bíróságot akkor nem kérdezték arról, hogy közvetlen hatályt kell-e tulajdonítani a 2011/95 irányelv 23. cikke (1) bekezdésének, megjegyzem, hogy a Bíróság már hangsúlyozta e rendelkezés általános jellegét, lásd: 2021. november 9-i Bundesrepublik Deutschland (A család egységének fenntartása) ítélet (C-91/20, EU:C:2021:898, 43. pont).

igénylésére. A 2011/95 irányelv 23. cikkének (2) bekezdése önálló rendelkezés, amely az ugyanezen irányelv 24–35. cikkében említett előnyökben való részesülés elismerésének előfeltételét alkotja.

50. Ami a második kifogást illeti, fentebb emlékeztettem arra, hogy még valamely, a tagállamok számára a végrehajtási módozatok meghatározása során mérlegelési mozgásteret hagyó rendelkezés közvetlen hatálya is elismerhető, amennyiben e rendelkezés egyértelműen megfogalmazott és pontosan meghatározott eredménykötelezettséget ír elő a tagállamok számára, amely a benne foglalt szabály alkalmazása tekintetében semmilyen feltételtől nem függ. A 2011/95 irányelv 23. cikkének (2) bekezdése valóban mérlegelési mozgásteret biztosít a tagállamok számára, amelyeknek úgy kell kialakítaniuk az eljárásaikat vagy létre kell hozniuk azokat annak érdekében (az eszközök szabadsága), hogy lehetővé tegyék az érintett személyek számára az ezen irányelv 24–35. cikkében említett előnyök *igénylését* (előírt eredmény).²⁹ Pusztán ebből a szempontból ezen irányelv 23. cikkének (2) bekezdése számomra nem tűnik *feltételesnek*.

51. Ezenkívül annak *ratione materiae* hatályára vonatkozó pontosítások nem értelmezhetők a fent említett ítélkezési gyakorlat értelmében a benne foglalt szabály alkalmazására vonatkozó feltételekként. Kétségtelen, hogy ahhoz, hogy ezeket az előnyöket igényelhesse, az egyénnek először is a nemzetközi védelemben részesülő személy 2011/95 irányelv 2. cikkének j) pontja értelmében vett olyan családtagjának kell lennie, aki másodszor személyében nem felel meg az ilyen védelem megszerzéséhez szükséges feltételeknek, és harmadszor, az említett előnyökhöz való hozzáférést *csak annyiban* kell biztosítani számára, amennyiben ez összeegyeztethető a személyes jogállásával. Ez utóbbi pontosítás kapcsán a Bíróság „fenntartásról”, és nem feltételről beszél.³⁰ Márpedig egyrésztől egy fenntartás léte önmagában véve nem zárja ki a közvetlen hatályt.³¹ Másrésztől ez a „fenntartás” a 2011/95 irányelv 23. cikke (2) bekezdésének *ratione personae* hatályára vonatkozik, amelyet ezen irányelv 23. cikkének (3) bekezdése³² tovább pontosít. Márpedig véleményem szerint valamely rendelkezés személyi hatálya meghatározásának kérdését nem szabad összekeverni a közvetlen hatályának kérdésével.³³

52. Végül, ami a 2011/95 irányelv 23. cikkének (4) bekezdését illeti, az lehetőséget biztosít a tagállamoknak arra, hogy nemzetbiztonsági vagy közrendi okokból megtagadják, korlátozzák vagy visszavonják az említett irányelv 24–35. cikkében foglalt előnyöket. Itt olyan fenntartásról van szó, amely bírósági felülvizsgálat tárgyát képezheti, és a tagállam arra való hivatkozásra vonatkozó lehetősége nem zárja ki annak megállapítását, hogy a 2011/95 irányelv 23. cikkének (2) bekezdése olyan jogokat ruház a magánszemélyekre, amelyekre azok bíróság előtt hivatkozhatnak, és amelyeket a nemzeti bíróságoknak oltalmazniuk kell.³⁴

²⁹ Így az 1991. november 19-i Francovich és társai ítéletből (C-6/90 és C-9/90, EU:C:1991:428, 17. pont) kitűnik, hogy „az a lehetőség, hogy egy tagállam többféle eszköz közül is választhat annak érdekében, hogy elérje az irányelv által előírt eredményt, nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a magánszemélyek a nemzeti bíróságokon olyan jogokat érvényesítsenek, amelyeknek tartalma kizárólag az irányelv rendelkezései alapján is kellő pontossággal meghatározhatóak” (lásd még: 1993. augusztus 2-i Marshall ítélet [C-271/91, EU:C:1993:335, 37. pont]; 2009. február 12-i Cobelfret ítélet [C-138/07, EU:C:2009:82, 61. pont]).

³⁰ Lásd: 2021. november 9-i Bundesrepublik Deutschland (A család egységének fenntartása) ítélet (C-91/20, EU:C:2021:898, 48. és azt követő pontok).

³¹ Lásd például: 2010. december 22-i Gavieiro Gavieiro és Iglesias Torres ítélet (C-444/09 és C-456/09, EU:C:2010:819, 80. és azt követő pontok). Még a közvetlen hatállyal bíró rendelkezés által előírt kötelezettségtől való eltérés lehetősége sem feltétlenül alkalmas arra, hogy e hatályt kétségessé tegye. A Charta 31. cikkének (2) bekezdése kapcsán lásd például: 2018. november 6-i Bauer és Willmeroth ítélet (C-569/16 és C-570/16, EU:C:2018:871, 84. és 85. pont).

³² Amelynek értelmében a 2011/95 irányelv 23. cikkének (2) bekezdése nem alkalmazható, amennyiben a családtagot ezen irányelv III. és V. fejezete alapján kizárták, vagy ki kell zárni a nemzetközi védelemből.

³³ Másként fogalmazva, ahhoz, hogy egy magánszemély a nemzeti bíróság előtt hivatkozhatson valamely irányelv át nem ültetett rendelkezésére, az említett magánszemély helyzetének szükségszerűen az érintett rendelkezés hatálya alá kell tartoznia. Ez az előfeltétele annak, hogy e rendelkezés közvetlen hatályának kérdése felmerülhessen, ami különbözik azoktól a feltételektől, amelyeknek az érintett rendelkezésnek meg kell felelnie ahhoz, hogy közvetlen hatállyal rendelkezhesen.

³⁴ Lásd analógia útján: 2008. április 15-i Impact ítélet (C-268/06, EU:C:2008:223, 64. pont).

53. Végezetül, a közvetlen hatály feltételeit az ítélkezési gyakorlat már meghatározza, és a jelen ügyben az a kérdés merül fel, hogy a 2011/95 irányelv 23. cikkének (2) bekezdése kellően gyakorlati-e³⁵ ahhoz, hogy azt a nemzeti bíróság alkalmazhassa. És ez az, ami fontos: „[a] szabály egyértelműsége, pontossága, feltétel nélküli jellege, teljessége vagy teljesülése, valamint a diszkrecionális végrehajtási intézkedésektől való függetlensége e tekintetben csupán azon egy és ugyanazon jellemző elemeinek tekinthetők, amellyel e szabálynak rendelkeznie kell, vagyis annak alkalmasnak kell lennie arra, hogy azt a bíróság a konkrét ügyre is alkalmazhassa”.³⁶ Elemzéséből az következik, hogy véleményem szerint a 2011/95 irányelv 23. cikkének (2) bekezdése kellően gyakorlati ahhoz, hogy arra a nemzeti bíróság előtt közvetlenül hivatkozni lehessen, és e bíróság képes megérteni, hogy az uniós jogalkotó mit kívánt a tagállamok számára előírni.

54. Így az elemzéséből az következik, hogy a 2011/95 irányelv 23. cikkének (2) bekezdése, amennyiben azt a kötelezettséget írja elő a tagállamok számára, hogy szervezzék meg az ezen irányelv 24–35. cikkében említett előnyökhöz való hozzáférést, közvetlen hatállyal rendelkezik, és arra magánszemélyek hivatkozhatnak a nemzeti bíróságok előtt egy olyan tagállammal szemben, amely azt helytelenül ültette át vagy nem ültette át.

D. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésről

55. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásából³⁷ kitűnik, hogy e kérdés nem arra irányul, hogy a Bíróság felidézze a valamely rendelkezés közvetlen hatálya elismerésének a nemzeti jogrendben fennálló következményeire vonatkozó klasszikus ítélkezési gyakorlatát,³⁸ hanem az alapeljárás felperese és a belga állam között a 2011/95 irányelv 23. cikke (2) bekezdésének tárgyi hatályával kapcsolatban fennálló vitából ered, mivel XXX azt állítja, hogy az 1980. évi módosított törvényt ezen irányelv 23. cikkével összhangban kell értelmezni, és hogy következésképpen a belga hatóságoknak őt nemzetközi védelemben kellett volna részesíteniük. A kérdést előterjesztő bíróság a maga részéről úgy véli, hogy e rendelkezésnek nem ez a tárgya, és hogy ezenkívül a nemzeti rendelkezés uniós joggal összhangban álló értelmezése *contra legem* értelmezéshez vezetne.

56. A jelen indítvány 21. és azt követő pontjaiban kifejtett okokból emlékeztetni kell egyrészt arra, hogy a 2011/95 irányelv nem írja elő a menekült jogállásnak az e jogállással rendelkező személy családtagjaira történő származékos kiterjesztését, noha e családtagok személyükben nem felelnek meg az említett jogállás megadására vonatkozó feltételeknek, másrészt pedig arra, hogy ezen irányelv 23. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi a hatálya alá tartozó személyek számára, hogy igényt formáljanak az ezen irányelv 24–35. cikkében írt előnyökhöz való hozzáférésre.³⁹

³⁵ Van Gerven főtanácsnok által a Banks ügyre vonatkozó indítványában (C-128/92, nem tették közzé, EU:C:1993:860, 27. pont) használt kifejezéssel élve, amely másként fogalmazva a norma jogilag érvényesítő jellegére utal (lásd még ebben az értelemben: Bobek főtanácsnok Link Logistik N&N ügyre vonatkozó indítványa [C-384/17, EU:C:2018:494, 69. és 76. pont]).

³⁶ Van Gerven főtanácsnok Banks ügyre vonatkozó indítványa (C-128/92, nem tették közzé, EU:C:1993:860, 27. pont).

³⁷ Lásd az említett kérelem 12. és 13. oldalát.

³⁸ Szükség esetén azonban, mivel egy magánszemély és egy tagállam közötti jogvitáról van szó, a bőséges ítélkezési gyakorlatból hivatkozom például a 2022. március 8-i Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Közvetlen hatály) ítéletre (C-205/20, EU:C:2022:168, 35–37. és 39. pont).

³⁹ Lásd: 2022. február 22-i Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (A család egysége – Már megadott védelem) ítélet (C-483/20, EU:C:2022:103, 41. pont).

E. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett ötödik és hatodik kérdéstről

57. A nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ezért olykor a Bíróságnak át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket.⁴⁰ Megfogalmazásuk módjára és összefüggésükre figyelemmel számomra úgy tűnik, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett ötödik és hatodik kérdést át kell fogalmazni. Véleményem szerint az említett kérdéseket úgy kell érteni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a 2011/95 irányelvnek a Charta 7., 18. és 24. cikkével összefüggésben értelmezett 23. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az arra kötelezi a tagállamokat, hogy a családi egység fenntartása és a gyermek számára elismert menekült jogállás hatékonyságának biztosítása érdekében biztosítsák az említett gyermek apja számára az ezen irányelv 24–35. cikkében említett előnyökhöz való hozzáférést, jóllehet ezen apa nem felel meg a nemzetközi védelemben való részesülés feltételeinek, és nem tekinthető a 2011/95 irányelv 2. cikkének j) pontja és 23. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „családtagnak” sem.

1. Az apa szempontjából történő elemzés

58. Az elemzés e szakaszában emlékeztetek arra, hogy azt javasoltam a Bíróságnak, hogy állapítsa meg, hogy a 2011/95 irányelv 2. cikkének j) pontjával összefüggésben értelmezett 23. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a „családtag” említett rendelkezések értelmében vett fogalma azt feltételezi, hogy a családi kötelék már a származási országban is fennállt. Következésképpen XXX – a belga hatóságok értékelése szerint – nem felel meg sem az ahhoz szükséges feltételeknek, hogy ő maga nemzetközi védelemben részesüljön, sem pedig a 2011/95 irányelv 23. cikkének (2) bekezdése által a nemzetközi védelemben részesülő személy családtagjai számára biztosított előnyök igénybevételére vonatkozó feltételeknek. Egyébiránt, amint arra már emlékeztettem,⁴¹ a 2011/95 irányelv a nemzetközi védelem származékos alapon történő biztosítását sem írja elő.⁴²

59. Mindenesetre hozzáteszem még, hogy kizártnak tűnik, hogy XXX-et megillette a 2003/86 irányelven alapuló jogok. Kétségtelen, hogy ez az irányelv a menekültek számára a családtagjaikkal való családgyejesítést illetően kedvezőbb szabályokat ír elő,⁴³ a tagállamok azonban a 2003/86 irányelv V. fejezete – pontosan a menekültek családgyejesítésére vonatkozó – rendelkezéseinek alkalmazását azokra a menekültekre korlátozhatják, akiknek a családi kapcsolata *időben megelőzik* a beutazásukat.⁴⁴ Az egyenes ági felmenő rokonok 2003/86 irányelv alapján történő beutazása és tartózkodása a tagállamok mérlegelésére bízott lehetőség, és ahhoz a feltételhez kötött, hogy a kérdéses felmenő a családgyejesítő eltartottja,⁴⁵ kivéve ha kísérő nélküli

⁴⁰ A bőséges ítélkezési gyakorlatból lásd: 2016. június 30-i Toma és Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci ítélet (C-205/15, EU:C:2016:499, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

⁴¹ Lásd a jelen indítvány 21. és azt követő pontjait.

⁴² A Charta 18. cikkére való hivatkozás nem változtathat ezen a megállapításon, mivel e cikkből nem következik olyan követelmény, amely szerint menekült jogállást kell biztosítani a menekült azon családtagjai számára, akik nem felelnek meg az e jogállás elismeréséhez szükséges feltételeknek. Ugyanez vonatkozik a Charta 7. és 24. cikkére, mivel a 2011/95 irányelv hatálya alá tartozó területen a 2011/95 irányelv 23. cikke hajtotta végre az e 7. és 24. cikk által rögzített jogokat. A Charta 7. és 24. cikke önmagában azt sem követeli meg, hogy menekült jogállást biztosítsanak a menekült azon családtagjai számára, akik nem felelnek meg az ilyen jogállás megszerzéséhez szükséges feltételeknek, mivel a menekült családi életének tiszteletben tartásához való jog és a gyermekek jogai más módon is biztosíthatók.

⁴³ Lásd: 2022. november 17-i Belgische Staat (Kiskorú házasságban menekült) ítélet (C-230/21, EU:C:2022:887, 41. pont); 2023. április 18-i Afrin ítélet (C-1/23 PPU, EU:C:2023:296, 43. pont).

⁴⁴ Összehasonlításképpen lásd egyrészt a 2003/86 irányelv (6) preambulumbekzdését és 2. cikkének d) pontját, másrészt 9. cikkének (2) bekezdését.

⁴⁵ Lásd a 2003/86 irányelv 10. cikkének (2) bekezdését.

kiskorúról van szó,⁴⁶ amely esetben a családegyesítést illetően a tagállamok semmilyen mérlegelési mozgástérrel nem rendelkeznek, és nem érvényesül arra vonatkozó feltétel sem, hogy az érintett a kiskorú eltartottja legyen.⁴⁷ XXX gyermekei azonban nem kísérő nélküli kiskorúak. Főszabály szerint a családegyesítés iránti kérelmet akkor nyújtják be, amikor a családtagok a családegyesítő tartózkodási helye szerinti tagállam területén kívül tartózkodnak, még ha lehetőség van is eltérésre.⁴⁸ Márpedig XXX már Belgium területén tartózkodik. XXX és családja az atipikus helyzete miatt nem tartozik egyik olyan „esetkörbe” sem, amely jogszerűvé tehetné XXX-nek az Unió területén a gyermekeinél történő tartózkodását.

2. A menekült jogállásban részesülő személyek szempontjából történő elemzés

60. Két alapvető oka van annak, hogy XXX-nek mint kiskorú lánya családtagjának helyzete nem tartozik a 2011/95 irányelv és/vagy a menekültek családegyesítési jogát konkretizáló másodlagos uniós jog rendelkezéseinek hatálya alá: először is, a családot, amelyben a kiskorú menekült gyermek született, nem a származási államban alapították; másodsor, e gyermek és családja nem hagyta el a lakóhelyét a gyermek születését követően.

61. Szeretnék azonban visszatérni bizonyos ténybeli körülményekre, amelyek véleményem szerint az előbbieknél részletesebb elemzést igényelnek. Így – a kérdést előterjesztő bíróság általi esetleges megerősítés vagy vizsgálat függvényében – ha jól értelmezem az ügy iratait, azokból az következik, hogy XXX lánya a nemi szervek megcsonkításának⁴⁹ veszélye miatt kapott menekült jogállást, amely veszéllyel akkor szembesülne, ha a szülei állampolgársága szerinti országba kellene utaznia – amelynek ő is állampolgára, de ahol soha nem élt, mivel Belgiumban született –, valamint, mert a szintén menekült jogállással rendelkező anya súlyos pszichés problémákkal küzd. Ez utóbbi körülmény természetesen az illetékes nemzeti hatóságok általi alapos vizsgálatot érdemel, de nem zárható ki, hogy árnyék vetülne e gyermek fejlődésére, ha az anya nem tud egyedül gondoskodni a gyermekeiről.⁵⁰ Így értelmezem az előzetes döntéshozatalra előterjesztett hatodik kérdésben szereplő, a „menekült jogállás hatékonyságára” való hivatkozást. Az apa ugyanis egyébiránt tizenhat éve jogellenesen tartózkodik az Unió területén, tehát kiutasítható.⁵¹

62. Nézőpontot kell tehát váltani, és most a menekült gyermekek, és különösen a lány szempontjából kell kiindulni, akivel kapcsolatban több információval rendelkezünk, továbbá a számára az alapvető jogaira tekintettel az uniós jog által nyújtott biztosítékok szempontjából, mivel a másodlagos uniós jogi szabályokat a Chartában garantált alapvető jogok tiszteletben tartásával kell értelmezni és alkalmazni.⁵²

⁴⁶ Lásd a 2003/86 irányelv 10. cikkének (3) bekezdését.

⁴⁷ Lásd: 2022. augusztus 1-jei Bundesrepublik Deutschland (Kiskorú menekülttel való családegyesítés) ítélet (C-273/20 és C-355/20, EU:C:2022:617, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

⁴⁸ Lásd a 2011/95 irányelv 5. cikkének (3) bekezdését és 11. cikkét.

⁴⁹ A női nemi szerv megcsonkítása „a gyermekek üldözése egy sajátos formájának tekinthető, mivel e gyakorlatok aránytalanul érintik a fiatal lányokat”, lásd: az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosságának a női nemi szerv megcsonkításával összefüggő menedéjog iránti kérelmekre vonatkozó 2009. évi iránymutatása (elérhető a következő címen: <https://www.unhcr.org/fr/publications/legal/4fd737379/note-dorientation-demandes-dasile-relatives-mutilations-genitales-feminines.html>), 9. pont.

⁵⁰ A Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) 2020. április 17-i ítéletét csatolták az alapeljárás felperesének észrevételeihez. E bíróság átvette a menekültekkel és hontalanokkal foglalkozó főbiztos 2019. október 2-i, XXX nemzetközi védelem iránti új kérelmét elutasító határozatának egyes részeit. E határozatból kiténik, hogy a gyermekek anyja kórházba került, és a pár lányát csecsemőotthonban helyezték el.

⁵¹ Emlékeztetőül: a kiutasítási határozat a családi élet tiszteletben tartásához való jog gyakorlásába történő beavatkozásnak minősül; más összefüggésben lásd: 2002. július 11-i Carpenter ítélet (C-60/00, EU:C:2002:434, 42. pont).

⁵² 2017. február 16-i C. K. és társai ítélet (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 59. pont). Lásd még a jelen indítvány 26. pontját.

63. Ez a gyermek, aki most hétéves lehet, főszabály szerint nem képes a családtagjaitól független életvitelt folytatni.⁵³

64. Amint arra a jelen ügy elemzésének elején emlékeztettem,⁵⁴ a 2011/95 irányelv célja mindenekelőtt annak biztosítása, hogy azonos feltételeket alkalmaznak a nemzetközi védelemre rászorulókat beazonosítására, továbbá annak biztosítása, hogy e személyek valamennyi tagállamban hozzáférhessenek az előnyök egy minimális szintjéhez, és a közös európai menekültügyi rendszer, amelynek a 2011/95 irányelv a részét képezi, és amint arra ezen irányelv (3) preambulumbekzdése emlékeztet, a Genfi Egyezmény és a jegyzőkönyv teljes és mindenre kiterjedő alkalmazásán, valamint annak biztosításán alapul, hogy *senkit ne küldjenek vissza oda, ahol ismét üldöztetésnek lenne kitéve*.⁵⁵ A menekültnek minősülés hivatalos elismerésének az a következménye, hogy az érintett menekült a 2011/95 irányelv szerinti nemzetközi védelemben részesülő személlyé válik, ekként pedig rendelkezik az ezen irányelv VII. fejezetében írt valamennyi joggal és előnnyel, amely fejezet magában foglal a Genfi Egyezményben szereplőkkel egyenértékű jogokat, valamint az ezen Egyezményben egyenértékű megfelelőekkel nem rendelkező, még teljesebb védelmet biztosító jogokat.⁵⁶ Az, hogy a tagállamoknak a 2011/95 irányelv átültetése során elsődleges szempontként figyelembe kell venniük a gyermek mindenek felett álló érdekét, a VII. fejezetre vonatkozó általános szabályt jelent, amelyet az említett irányelv 20. cikkének (5) bekezdése rögzít. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy a 2011/95 irányelv 23. cikke e fejezetbe tartozik, és első bekezdése kötelezi a tagállamokat arra, hogy biztosítsák a *család egységének* fenntarthatóságát.⁵⁷ A Bizottsághoz hasonlóan megjegyzem, hogy e rendelkezés szövege nem korlátozódik a 2011/95 irányelv 2. cikkének j) pontjában meghatározott családtagokra.

65. Egyébiránt a Bíróságnak – a menekültek védelmében érintett valamennyi nemzetközi szereplőhöz hasonlóan – már volt alkalma hangsúlyozni, hogy a család egysége, amely a menekült alapvető joga, alapvető jelentőséggel bír. A Bíróság elismerte továbbá a menekült családjának védelmére irányuló intézkedések és a nemzetközi védelem logikája között fennálló összefüggést.⁵⁸ E jog a menekült különösen sebezhető helyzetére figyelemmel még lényegesebbnek tűnik, ha a menekült kiskorú. Egyébiránt a Bíróság már emlékeztetett többek között a gyermek jogairól szóló egyezmény⁵⁹ fontosságára, amely egyezmény 9. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy „[a] részes államok gondoskodnak arról, hogy a gyermeket szüleitől, ezek akarata ellenére, ne válasszák el”.⁶⁰

66. Így a 2011/95 irányelv azt a célt is követi, hogy a Charta 24. cikkének (2) bekezdésével összhangban biztosított legyen, hogy a tagállamok számára az irányelv alkalmazása során a gyermek mindenekfelett álló érdeke elsődleges megfontolásnak minősüljön.⁶¹ Amint azt a 2011/95 irányelv 20. cikkének (5) bekezdése megköveteli, ezen irányelv VII. fejezete rendelkezéseinek végrehajtása során a tagállamoknak mindenek előtt ezt az érdeket kell szem előtt

⁵³ Lásd: 2022. május 5-i Subdelegación del Gobierno en Toledo (Családtag tartózkodása – Nem elegendő források) ítélet (C-451/19 és C-532/19, EU:C:2022:354, 56. pont).

⁵⁴ Lásd a jelen indítvány 14. lábjegyzetét.

⁵⁵ Lásd: 2019. május 14-i M és társai (Menekült jogállás visszavonása) ítélet (C-391/16, C-77/17 és C-78/17, EU:C:2019:403, 79. és 80. pont).

⁵⁶ Lásd: 2019. május 14-i M és társai (Menekült jogállás visszavonása) ítélet (C-391/16, C-77/17 és C-78/17, EU:C:2019:403, 91. pont).

⁵⁷ Véleményem szerint ez a fogalom tágabb, mint a családegyesítés fogalma.

⁵⁸ Lásd: 2021. november 9-i Bundesrepublik Deutschland (A család egységének fenntartása) ítélet (C-91/20, EU:C:2021:898, 42. és 43. pont). Lásd még: Richard de la Tour főtanácsnok Bundesrepublik Deutschland (A család egységének fenntartása) ügyre vonatkozó indítványa (C-91/20, EU:C:2021:384, 88. pont).

⁵⁹ Az Egyesült Nemzetek Közgyűlése által az 1989. november 20-i 44/25. sz. határozattal elfogadott egyezmény, amely 1990. szeptember 2-án lépett hatályba; kihirdette: az 1991. évi LXIV. törvény.

⁶⁰ 2006. június 27-i Parlament kontra Tanács ítélet (C-540/03, EU:C:2006:429, 57. pont).

⁶¹ Lásd ebben az értelemben: 2018. április 12-i A és S ítélet (C-550/16, EU:C:2018:248, 58. pont).

tartaniuk.⁶² Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Charta 7. cikkét a Charta 24. cikkének (2) bekezdésében elismert, a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevételére vonatkozó kötelezettséggel összefüggésben kell értelmezni, tekintetbe véve a gyermeknek a mindkét szülőjével való rendszeres és személyes kapcsolattartásra vonatkozó, a Charta 24. cikkének (3) bekezdésében kifejezett szükségét.⁶³ Pontosabban a Charta 7. cikke és 24. cikkének (2) bekezdése megköveteli, hogy „a gyermekekre vonatkozó, különösen a tagállamok által az említett irányelv alkalmazása során hozott valamennyi aktus esetében a gyermek mindenek felett álló érdeke elsődleges megfontolást jelentsen”.⁶⁴ Ezek lehetnek olyan aktusok, amelyeknek nem a kiskorú a címzettje, de jelentős következményekkel járnak rá nézve.⁶⁵ Ebből az következik, hogy a 2011/95 irányelv rendelkezéseit többek között a Charta 7. cikkének, valamint 24. cikke (2) és (3) bekezdésének fényében kell értelmezni és alkalmazni. Ebből a tagállamok számára arra vonatkozó kötelezettség következik, hogy a 2011/95 irányelv végrehajtása során megfelelően figyelembe vegyék a család egységének elvét, a kiskorú jólétét és szociális fejlődését.⁶⁶

67. Bármilyen lényeges is legyen a menekült családi életének tiszteletben tartásához való alapvető jog, az – az embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek a Charta 4. cikkében előírt tilalmával⁶⁷ ellentétben – nem abszolút jog, és ezért a Charta 52. cikkének (1) bekezdésében írt feltételek mellett korlátozható.⁶⁸

68. Mindazonáltal véleményem szerint a felperesnek és lányának⁶⁹ lehetősége kell, hogy legyen arra, hogy a 2011/95 irányelv 23. cikkének – a családi élet *egységére* hivatkozó – (1) bekezdésére hivatkozhassanak, különben bizonyos feszültség alakulna ki e 23. cikk és a Charta 24. cikkével összefüggésben értelmezett 7. cikke között. Ezt azonnal kifejttem.

69. Ha XXX az ezen irányelv 2. cikkének j) pontjával összefüggésben értelmezett 23. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „családtag” fogalmának megszorító meghatározása miatt nem tarthat igényt az ezen irányelv 24–35. cikkében említett előnyökhöz való hozzáférésre, végül – mivel nem tudja jogszerűvé tenni Belgiumban való tartózkodását – arra fog kényszerülni, hogy elhagyja az Unió területét. Legjobb esetben így maga mögött fogja hagyni a gyermekei anyjából és gyermekeiből, köztük a menekült lányából álló családját, ami ez utóbbinak a Charta 7. cikke által védelemben részesített, a családi élete tiszteletben tartásához való jogának⁷⁰ megsértését fogja jelenteni.⁷¹ Kétségtelen, hogy a 2011/95 irányelv által meghatározott e korlátozást, amennyiben az az előnyökhöz való hozzáférést azon családtagokra korlátozza, amelyek vonatkozásában a családi kötelék a származási államban fennállt, jogszabály írja elő. Nehezebb lenne úgy tekinteni, hogy e korlátozás tiszteletben tartja az említett jog lényeges tartalmát, amennyiben a menekültnek a menekülést vagy a lakóhely elhagyását követően létrejött családját pusztán ezen

⁶² A 2011/95 irányelv (16) preambulumbekkezdése emlékeztet arra, hogy ezen irányelv tiszteletben tartja az alapvető jogokat, valamint a Chartában foglalt elveket, és elő kívánja mozdítani többek között a Charta 7., 18. és 24. cikkének alkalmazását, amelyek az e preambulumbekkezdésben kifejezetten említett rendelkezések közé tartoznak, ami így tanúsítja az uniós jogalkotó irántuk való különös elkötelezettségét.

⁶³ Újabb példaként lásd: 2023. április 18-i Afrin ítélet (C-1/23 PPU, EU:C:2023:296, 45. pont).

⁶⁴ 2021. szeptember 9-i Bundesrepublik Deutschland (Családtag) ítélet (C-768/19, EU:C:2021:709, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

⁶⁵ Lásd: 2022. november 17-i Belgische Staat (Kiskorú házas menekült) ítélet (C-230/21, EU:C:2022:887, 48. pont).

⁶⁶ 2021. szeptember 9-i Bundesrepublik Deutschland (Családtag) ítélet (C-768/19, EU:C:2021:709, 38. és 44. pont).

⁶⁷ 2017. február 16-i C. K. és társai ítélet (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2019. március 19-i Ibrahim és társai ítélet (C-297/17, C-318/17, C-319/17 és C-438/17, EU:C:2019:219, 87. pont).

⁶⁸ Lásd még: a Ligue des droits humains ügyre vonatkozó indítványom (C-817/19, EU:C:2022:65, 64. és azt követő pontok).

⁶⁹ Valamint adott esetben fiának.

⁷⁰ Valamint adott esetben a fia családi élete tiszteletben tartásához való alapvető jognak.

⁷¹ Legrosszabb esetben gyermekeivel együtt lesz kénytelen elhagyni Belgium területét, ami a jelen indítvány 77. pontjában vázolt esetnek felel meg.

okból kizárja. Márpedig, amennyiben a menekült jogállás elismerhető az Unió területén született gyermek számára, nehezen tudom megérteni, hogy e gyermek családja miért lenne kevésbé érdemes a védelemre pusztán amiatt, hogy a család egyes családtagoknak a származási országból való távozását követően, vagy akár a fogadó államba való megérkezését követően jött létre, noha a kiskorú kiszolgáltatott helyzete és a menekült gyermek családi élete védelme szempontjából fennálló szükségletei ugyanolyan intenzitásúak, mint az ugyanilyen helyzetben lévő olyan gyermeké, akinek a családja azonban elhagyta a lakóhelyét.

70. Ez elvezet a korlátozás arányosságának kérdéséhez. Természetesen érthető, hogy a 2011/95 irányelv 24–35. cikkében írt előnyökhöz való hozzáférés korlátozását az Unió bevándorlási és menekültügyi politikájával kapcsolatos megfontolások követelik meg, és az kizárólag ezen az alapon megfelel az Unió valamely általános érdekű célkitűzésének. A jelen ügyben azonban ez a korlátozás teljességgel aránytalan hatásokkal járhat, mivel az egyenlő bánásmód elvének megsértését és egy másik jog, nevezetesen a Charta 18. cikkében szintén biztosított menedékjog lényeges tartalma sérelmének komoly veszélyét vonja maga után.

71. Az egyenlő bánásmód elvének megsértését illetően emlékeztetek arra, hogy a „családtag” meghatározásának a származási ország elhagyását megelőzően alapított családra történő korlátozása sajnálatos lehet.⁷² Az emberi jogi biztos szerint ez a korlátozás nem tűnik alkalmasnak arra, hogy „figyelembe vegye a menekültek életének valóságát. Számos menekült hosszú időt tölt száműzetésben, menekülve, és az átutazás során, vagy akkor, amikor az Európába érkezésüket megelőzően bizonytalan helyzetben élnek származási régiójukban, családot alapítanak. [...] Bizonyos helyzetekben a származási ország elhagyása előtt, illetve az után alapított családok közötti különbségtétel ellentétes [az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt egyezmény (kihirdette: az 1993. évi XXXI. törvény; a továbbiakban: EJE)] 14. cikkével és valószínűleg az egyenlőség egyéb, többek között az európai uniós jogon alapuló biztosítékaival”.⁷³

72. Egyetértek az emberi jogi biztos által kifejezett kételyekkel.

73. E tekintetben különös figyelmet lehetne fordítani az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJE) által a Hode és Abdi kontra Egyesült Királyság ügyben hozott ítéletre.⁷⁴ Ebben az ügyben a felperes 2004-ben érkezett az Egyesült Királyságba és 2006 márciusa óta menekült jogállással rendelkezett. Ugyanezen év júniusában megismerkedett azzal a nővel, aki 2007-ben a felesége lett. A házaspárnak két gyermeke született, 2008-ban, illetve 2011-ben. A harmadik állambeli állampolgár feleség, aki maga nem részesült nemzetközi védelemben, már 2007-ben kérte vízum megadását, hogy csatlakozhasson férjéhez az Egyesült Királyságban. Bár a férj menekült volt, tekintetében nem kerülhetett sor a menekültek családgyejesítésére vonatkozó nemzeti szabályok alkalmazására, mivel e szabályok csak azon házastársakra vonatkoztak, akik a menekültnak a származási országból való *távozása előtt* a családhoz tartoztak. A feleség ekkor az Egyesült Királyságban tartózkodó és ott letelepedett személy házastársaként kérte tartózkodási engedély megadását, amit szintén elutasítottak, azzal az indokkal, hogy férje, aki korlátozott idejű, öt évre szóló tartózkodási engedély alapján tartózkodik az Egyesült Királyságban, a nemzeti jogszabályok értelmében nem minősül ebben az államban „tartózkodónak és letelepedettnek”.

⁷² Lásd: az emberi jogi biztos „Realising the right to family reunification of refugees in Europe” című tematikus dokumentuma, Európa Tanács, 2017. június, 1.2.2. pont.

⁷³ Ugyanott.

⁷⁴ EJE, 2012. november 6. (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109).

74. Az EJEB, miután emlékeztetett arra, hogy az EJEE 8. cikke értelmében az államok nem kötelesek tiszteletben tartani a házaspároknak a közös lakóhelyük országának megválasztására vonatkozó döntését, kimondta, hogy amennyiben a nemzeti jog a migránsok bizonyos kategóriái számára családegyesítési jogot biztosít, ezt az EJEE 14. cikkével összeegyeztethető módon kell megtennie. Az EJEE 14. cikke alapján történő vizsgálat szükséges előzetes lépéseként az EJEB megállapította, hogy a menekültek családegyesítésére vonatkozó szabályok nyilvánvalóan érintették a felperesek és gyermekeik családi életét, így a jelen ügy tényállása ténylegesen az EJEE 8. cikkének hatálya alá tartozik.⁷⁵ Az EJEB arra is emlékeztetett, hogy kizárólag a valamely azonosítható jellemzőn vagy „minőségen” alapuló eltérő bánásmód minősülhet az EJEE 14. cikke értelmében vett megkülönböztetésnek.⁷⁶ Ezenkívül ahhoz, hogy az e rendelkezésen alapuló kérdés merüljön fel, az szükséges, hogy hasonló vagy releváns helyzetben lévő személyekkel szembeni eltérő bánásmód álljon fenn. Az ilyen eltérő bánásmód megkülönböztetést valósít meg, amennyiben nem rendelkezik objektív és észszerű igazolással, azaz ha nem követ jogszerű célt, vagy nem áll fenn észszerű arányos kapcsolat az alkalmazott eszközök és a követett cél között.⁷⁷ Noha az EJEB elismeri, hogy a szerződő állam mérlegelési mozgástérrel rendelkezik, annak terjedelme a körülményektől, a tárgykörtől és az összefüggésektől függően eltérően alakul.⁷⁸

75. Az EJEB így megállapította, hogy a felperesek helyzete, mivel esetükben olyan menekültről volt szó, aki származási országának elhagyását követően kötött házasságot, valamint az említett menekült feleségéről, az EJEE 14. cikke értelmében vett „egyéb helyzetnek” tekinthető, és így annak hatálya alá tartozik.⁷⁹ Ezenkívül az érintett szerződő állam nem vitatta, hogy a nemzeti jogszabályai értelmében egyrészt a diákokat és a munkavállalókat, másrészt pedig azokat a menekülteket, akik a származási országból való távozásuk előtt kötöttek házasságot, eltérően kezelték, mint azokat a menekülteket és házastársaikat, akik a származási ország elhagyását követően kötöttek házasságot.⁸⁰ Az EJEB megállapította, hogy azok a menekültek, akik a származási országuk elhagyása előtt kötöttek házasságot, hasonló helyzetben voltak, mivel szintén menekült jogállással rendelkeztek, és az Egyesült Királyságban történő tartózkodásuk szintén korlátozott időre volt engedélyezett, és hogy az egyetlen releváns különbség a házasságkötés időpontja volt.⁸¹ Noha az Egyesült Királyság ezt az eltérő bánásmódot azzal próbálta igazolni, hogy tiszteletben kellett tartania a nemzetközi kötelezettségeit, anélkül azonban, hogy olyan további előnyöket kívánt volna nyújtani, amelyek arra készítenék a menekülteket, hogy ezt az államot válasszák fogadó államként, és noha arra hivatkozott, hogy e tekintetben politikai döntésről volt szó, amely az e területen számára elismert széles mérlegelési mozgástér keretébe illeszkedett,⁸² az EJEB megállapította, hogy semmi okot nem lát arra, hogy eltérően kezeljék azokat a menekülteket, akik a lakóhelyük elhagyását követően kötöttek házasságot, és azokat, akik az előtt kötöttek házasságot, valamint, hogy jóllehet az Egyesült Királyság nemzetközi kötelezettségeinek tett eleget azáltal, hogy engedélyezte a lakóhelyük elhagyása előtt házasságot kötő menekültek házastársaival való családegyesítést, amennyiben valamely intézkedés a hasonló

⁷⁵ EJEB, 2012. november 6., Hode és Abdi kontra Egyesült Királyság (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 43. §).

⁷⁶ EJEB, 2012. november 6., Hode és Abdi kontra Egyesült Királyság (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 44. §).

⁷⁷ EJEB, 2012. november 6., Hode és Abdi kontra Egyesült Királyság (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 45. §).

⁷⁸ EJEB, 2012. november 6., Hode és Abdi kontra Egyesült Királyság (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 45. §).

⁷⁹ EJEB, 2012. november 6., Hode és Abdi kontra Egyesült Királyság (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 48. §).

⁸⁰ EJEB, 2012. november 6., Hode és Abdi kontra Egyesült Királyság (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 49. §).

⁸¹ EJEB, 2012. november 6., Hode és Abdi kontra Egyesült Királyság (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 50. §).

⁸² EJEB, 2012. november 6., Hode és Abdi kontra Egyesült Királyság (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 51. §).

helyzetben lévő személyek eltérő kezeléséhez vezet, az a körülmény, hogy az a szerződő állam nemzetközi kötelezettségének tett eleget, nem igazolhatja az eltérő bánásmódot.⁸³ Az EJEB tehát megállapította az EJEE 8. cikkével összefüggésben értelmezett 14. cikkének megsértését.⁸⁴

76. Így az, hogy XXX menekült gyermekeit nem illeti meg a 2011/95 irányelv 23. cikkében biztosított, a család egységének fenntartásához való jog pusztán amiatt, hogy nem a származási államban alapított családhoz tartoznak, a Charta 20. cikkére tekintettel is nehézségeket vethet fel.⁸⁵

77. Végül a menedékjog lényeges tartalma megsértésének komoly veszélyét illetően az, hogy XXX nem igényelheti saját maga számára 2011/95 irányelv 24–35. cikkében írt előnyöket, meghosszabbítja belgiumi tartózkodásának jogellenességét. Márpedig – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatok fenntartásával – a menekült kiskorú gyermek anyjának a gyermekről való gondoskodásra való képtelensége esetén lehetséges, hogy az e gyermek és az apja közötti függő eltartotti viszony azt jelentené, hogy abban az esetben, ha az apának el kell hagynia az ország területét, a gyermeknek követnie kellene.⁸⁶ Ebben a – kétségtől hipotetikus, de a Bíróság elé terjesztett iratok tartalmára tekintettel nem teljesen valószínűtlen – esetben a gyermek Charta 18. cikke által védett menedékjogának egyértelmű megsértésére kerülne sor,⁸⁷ ami kizárná őt e jog tényleges élvezetéből.⁸⁸

3. Záró megjegyzések

78. Így a 2011/95 irányelv 23. cikkének (1) bekezdése – általános megfogalmazása miatt – lehetővé teszi az olyan értelmezést, amely biztosítja a kiskorú gyermek menekült apja számára, aki nem részesíthető nemzetközi védelemben és – pusztán annak alapján, hogy e gyermek családját nem a származási államban alapították – nem hivatkozhat ezen irányelv 23. cikk (2) bekezdésére sem, hogy igényelhesse az ezen irányelv 24–35. cikkében írt előnyökhöz való hozzáférést. Ez az értelmezés összhangban áll a következtetéssel, amelyet a Bíróság levont, amikor megállapította, hogy „[a 2011/95 irányelv] 23. cikkének célja annak lehetővé tétele, hogy a nemzetközi védelemben részesülő személyt megillessék az e védelem által számára biztosított jogok, fenntartva a család egységét a fogadó tagállam területén”.⁸⁹

79. Ez a hozzáférés azonban néhány előzetes ellenőrzést tesz szükségessé. Így egyrészt meg kell győződni az apa és a menekült jogállással rendelkező gyermeke közötti családi kapcsolat valódiságáról és ténylegességéről,⁹⁰ valamint a függőségi viszony szorosságáról. Kiskorúak esetében meg kell győződni arról, hogy az érintett családtaggal fennálló ilyen viszony az érintett család helyzetére tekintettel egybeesik a gyermek mindenek felett álló érdekével. Másrészt a 2011/95 irányelv 23. cikkének (3) és (4) bekezdésében írt korlátozások nyilvánvalóan továbbra is

⁸³ EJEB, 2012. november 6., Hode és Abdi kontra Egyesült Királyság (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 55. §).

⁸⁴ EJEB, 2012. november 6., Hode és Abdi kontra Egyesült Királyság (CE:ECHR:2012:1106JUD002234109, 56. §).

⁸⁵ A Charta 20. cikkében rögzített egyenlőség elvéről lásd: 2021. szeptember 2-i État belge (Tartózkodási jog családon belüli erőszak esetén) ítélet (C-930/19, EU:C:2021:657, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

⁸⁶ Ez az érvelés XXX fiára mint menekültre is érvényes.

⁸⁷ Abban az esetben, ha az apa távozása miatt a gyermek arra kényszerülne, hogy kövesse a származási országába, e gyermek igen konkrétan a – Charta 4. cikke által abszolút jelleggel tiltott – embertelen és megalázó bánásmód komoly veszélyének lenne kitéve, amelytől a menekült jogállásnak kellett volna megvédenie őt.

⁸⁸ Lásd analógia útján: 2022. június 30-i Valstybės sienos apsaugos tarnyba és társai ítélet (C-72/22 PPU, EU:C:2022:505, 63. pont).

⁸⁹ 2021. november 9-i Bundesrepublik Deutschland (A család egységének fenntartása) ítélet (C-91/20, EU:C:2021:898, 60. pont).

⁹⁰ A Bíróság szerint „a valódi családi élet fennállása feltételezi a családi kapcsolat valós voltának vagy az ilyen kapcsolat létrehozására vagy fenntartására irányuló szándék megállapítását” (2022. augusztus 1-jei Bundesrepublik Deutschland [Kiskorú menekülttel való családjegyzítés] ítélet [C-273/20 és C-355/20, EU:C:2022:617, 65. pont]).

alkalmazandók, így az ezen irányelv 23. cikkének (1) bekezdésén alapuló előnyökhöz való hozzáférést már nem fogják biztosítani, ha az apát a 2011/95 irányelv II. és V. fejezete alapján kizárták vagy ki kell zárni a nemzetközi védelemből, vagy ha a tagállam úgy ítéli meg, hogy ez a hozzáférés veszélyeztetné a nemzetbiztonságát vagy a közrendjét.

80. Következésképpen és a fenti indokok összességére tekintettel a 2011/95 irányelv 23. cikkének (1) bekezdését az ezen irányelv 20. cikkének (5) bekezdésével összefüggésben és a Charta 7. és 18. cikkének, valamint 24. cikke (2) és (3) bekezdésének fényében úgy kell értelmezni, hogy a fogadó állam területén, az e területen alapított családban született menekült gyermekek harmadik állambeli állampolgár apjának, aki maga nem felel meg a nemzetközi védelemben részesülés feltételeinek, lehetősége kell, hogy legyen a 2011/95 irányelv 24–35. cikkében írt előnyökhöz való hozzáférésre, amennyiben ez az érintett család helyzetére jellemző sajátos körülmények összességére tekintettel szükségesnek bizonyul egyrészt menekült gyermekei családi élethez való joga tiszteletben tartásának biztosításához, másrészt ahhoz, hogy gyermekei továbbra is élvezhessék a menekült jogállásukhoz kapcsolódó valamennyi jogot, kivéve, ha az apa a 2011/95 irányelv III. és V. fejezetében szereplő kizáró okok hatálya alá tartozik, vagy veszélyt jelent a fogadó tagállam közbiztonságára vagy közrendjére nézve.

IV. Véggkövetkeztetés

81. A fenti megfontolások összességére tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Conseil d'État (államtanács, Belgium) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

1) A harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU tanácsi és parlamenti irányelv 2. cikkének j) pontjával összefüggésben értelmezett 23. cikkének (2) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

a „családtag” fogalma főszabály szerint azt feltételezi, hogy a családi kötelék már a származási országban is fennállt.

A 2011/95 irányelv 23. cikkének (2) bekezdése, amennyiben azt a kötelezettséget írja elő a tagállamok számára, hogy szervezzék meg az ezen irányelv 24–35. cikkében említett előnyökhöz való hozzáférést, közvetlen hatállyal rendelkezik, és arra magánszemélyek hivatkozhatnak a nemzeti bíróságok előtt egy olyan tagállammal szemben, amely azt helytelenül ültette át vagy nem ültette át.

A 2011/95 irányelv nem írja elő a menekült jogállásnak az e jogállással rendelkező személy családtagjaira történő származékos kiterjesztését, noha e családtagok személyükben nem felelnek meg az említett jogállás megadására vonatkozó feltételeknek. A 2011/95 irányelv 23. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi a hatálya alá tartozó személyek számára, hogy igényt formáljanak a 2011/95 irányelv 24–35. cikkében írt előnyökhöz való hozzáférésre.

2) A 2011/95 irányelv 23. cikkének (1) bekezdését az ezen irányelv 20. cikkének (5) bekezdésével összefüggésben és az Európai Unió Alapjogi Chartája 7. és 18. cikkének, valamint 24. cikke (2) és (3) bekezdésének fényében

a következőképpen kell értelmezni:

a fogadó állam területén, az e területen alapított családban született menekült gyermekek harmadik állambeli állampolgár apjának, aki maga nem felel meg a nemzetközi védelemben részesülés feltételeinek, lehetősége kell, hogy legyen a 2011/95 irányelv 24–35. cikkében írt előnyökhöz való hozzáférésre, amennyiben ez az érintett család helyzetére jellemző sajátos körülmények összességére tekintettel szükségesnek bizonyul egyrészt menekült gyermekei családi élethez való joga tiszteletben tartásának biztosításához, másrészt ahhoz, hogy gyermekei továbbra is élvezhessék a menekült jogállásukhoz kapcsolódó valamennyi jogot, kivéve, ha az apa az ezen irányelv III. és V. fejezetében szereplő kizáró okok hatálya alá tartozik, vagy veszélyt jelent a fogadó tagállam közbiztonságára vagy közrendjére nézve.